

Správní právo procesní

- Subsystem správního práva
- Upravuje procesní postupy správních orgánů
- Upravuje činnost správních orgánů v procesní rovině
- Postihuje obecné i zvláštní správní řízení

Správní právo procesní

- V širším slova smyslu - veškeré normy upravující postupy orgánů veřejné správy
- V užším slova smyslu – zahrnuje pouze ty procesní normy, které upravují správní řízení.

Správní řád

Obecný předpis o správním řízení

Obecná charakteristika

- Schválen dne 24. 6. 2004
- Publikován dne 24. 9. 2004
- Zák. č. 500/2004 Sb
- Účinnost od 1. 1. 2006

Subsidiarita správního řádu

- Princip subsidiarity správního řádu k zvláštním právním předpisům
- § 177 odst. 1

Základní zásady činnosti správních orgánů

- 1. legalita – mezinárodní smlouvy, Ústava, Listina
- 2. zákaz zneužití správního uvážení
- 3. ochrana práv nabytých v dobré víře
- 4. předvídatelnost
- 5. materiální pravda – stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, nezbytný rozsah
- 6. slušnost
- 7. součinnost
- 8. rychlost a hospodárnost
- 9. rovnost
- 10. dobrá správa
- 11. poučovací

Příslušnost správních orgánů

1. - Věcná
 - Místní
 - Funkční
2. Vyloučení – podjatost
3. Postoupení pro nepřislušnost

Oprávněná úřední osoba

- Ten kdo rozhoduje ve věci
- Představený úřední osoby

Jednací jazyk

- Čeština
- Lze slovensky, včetně dokladů

Doručování

- Fyzickým osobám (adresa trvalého pobytu, adresa určená pro doručování)
- Právníckým osobám (adresa sídla, adresa určená pro doručování)
- Do zahraničí
- Advokátům, notářům, soudním exekutorům

Doručování - pokračování

- Do vlastních rukou
- S vykázáním doručení (kdokoliv podepíše převzetí)
- Obyčejně
- Elektronicky
- Veřejnou vyhláškou (úřední deska + internet)
- Fikce doručení

Spis

- Vedení spisu
- Nahlížení do spisu (kdo, kde, v jakém rozsahu – kopie)
- !! Projektová dokumentace dle stavebního zákona – nelze kopírovat bez souhlasu.

Úprava postavení účastníků správního řízení

- § 27 – kdo je účastníkem řízení (žadatel, ostatní)
- § 28 – v pochybnostech

Zastupování účastníků

- Plná moc § 33
- Zákonné zastoupení
- Opatrovník

Postup správního orgánu před zahájením řízení - obecná charakteristika

- Jedná se o regulaci postupů, které samotnému řízení předcházejí.
- Předcházejí i samotnému zahájení konkrétního řízení.
- Přijímání podnětů k zahájení řízení a odložení věci.

Přijímání podnětů k zahájení řízení

- § 42
- Správní orgán je povinen přijímat podněty, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední. Pokud o to ten, kdo podal podnět, požádá, je správní orgán povinen sdělit mu ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu.

Odložení věci

- § 43
- Řízení o žádosti není zahájeno a správní orgán věc usnesením odloží v případě, že:
 - a) vůči němu byl učiněn úkon, který zjevně není žádostí, nebo z něj nelze zjistit, kdo jej učinil, nebo
 - b) bylo učiněno podání, k jehož vyřízení není věcně příslušný žádný správní orgán.

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O POSTUPU PŘED ZAHÁJENÍM ŘÍZENÍ

- § 137 – 139
- Vysvětlení
- Zajištění důkazu
- Předběžná informace

Vysvětlení

- K prověření oznámení, ostatních podnětů a vlastních zjištění, která by mohla být důvodem k zahájení řízení z moci úřední, opatřuje správní orgán nezbytná vysvětlení. Správní orgán dále opatřuje vysvětlení potřebná k určení předpokládaného rozsahu podkladů pro rozhodnutí, stanoví-li tak zvláštní zákon. Vysvětlení může požadovat jen tehdy, nelze-li rozhodné skutečnosti zjistit jiným úředním postupem.
- O podání vysvětlení se pořizuje záznam (není to důkazní prostředek).

Povinnosti dotčené osoby při vysvětlení

- Každý je povinen podat správnímu orgánu vysvětlení.
- Kdo bezdůvodně odepře podat vysvětlení - pořádková pokuta až do výše 5 000 Kč.

Zajištění důkazu

- Před zahájením řízení lze z moci úřední nebo na požádání toho, kdo by byl účastníkem, zajistit důkaz, je-li důvodná obava, že později jej nebude možno provést vůbec nebo jen s velkými obtížemi, a jestliže lze důvodně předpokládat, že provedení tohoto důkazu může podstatně ovlivnit řešení otázky, která bude předmětem rozhodování.

Předběžná informace

- zvláštní zákon,
- správní orgán, který je příslušný vydat rozhodnutí nebo podmiňující úkon,
- v písemné formě poskytl předběžnou informaci o tom:
 - a) zda lze určitý záměr uskutečnit jen za předpokladu vydání rozhodnutí nebo podmiňujícího úkonu a
 - b) podle jakých hledisek bude posuzovat žádost o vydání rozhodnutí nebo podmiňujícího úkonu, popřípadě za jakých předpokladů lze žádosti vyhovět.
- V téže věci lze předběžnou informaci požadovat jen jednou.
- Předběžnou informaci lze požadovat i po zahájení řízení.

Zahájení řízení

- Zahájení řízení o žádosti
- Zahájení řízení z moci úřední

Zahájení řízení o žádosti

- Řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy žádost nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, došel věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.
- Pokud ze zákona nebo z povahy věci vyplývá, že žádost může podat jen více žadatelů společně, není třeba, aby podání byla učiněna současně.
- Pro zahájení řízení je rozhodné, kdy tak učinil **poslední z žadatelů**; správní orgán o zahájení řízení ostatní žadatele vyrozumí.

Zahájení řízení z moci úřední

- Řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi hlavnímu (§ 27 odst. 1) doručením oznámení nebo ústním prohlášením, a není-li správnímu orgánu tento účastník znám, pak kterémukoliv jinému účastníkovi.
- Oznámení musí obsahovat označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby.
- Jestliže je v řízení z moci úřední více účastníků uvedených v § 27 odst. 1, má pro zahájení řízení význam oznámení o zahájení řízení **prvnímu z nich**. Těm, kterým se nepodařilo zahájení řízení oznámit, ustanoví správní orgán opatrovníka; usnesení o ustanovení opatrovníka se doručuje veřejnou vyhláškou.

Žádost na zahájení řízení - náležitosti

- § 37 odst. 2, (musí být patrné, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. Fyzická osoba uvede v podání jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování podle § 19 odst. 3. V podání souvisejícím s její podnikatelskou činností uvede fyzická osoba jméno a příjmení, popřípadě dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání vztahující se k této osobě nebo jí provozovanému druhu podnikání, identifikační číslo a adresu zapsanou v obchodním rejstříku nebo jiné zákonem upravené evidenci jako místo podnikání, popřípadě jinou adresu pro doručování. Právnícká osoba uvede v podání svůj název nebo obchodní firmu, identifikační číslo nebo obdobný údaj a adresu sídla, popřípadě jinou adresu pro doručování. Podání musí obsahovat označení správního orgánu, jemuž je určeno, další náležitosti, které stanoví zákon, a podpis osoby, která je činí.)
- musí z ní být patrné, co žadatel žádá nebo čeho se domáhá,
- žadatel je dále povinen označit další jemu známé účastníky.

Vady žádosti

- Nemá-li žádost předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán žadateli nedostatky odstranit na místě nebo jej vyzve k jejich odstranění, poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučí jej o následcích neodstranění nedostatků v této lhůtě; současně může řízení přerušit.
- Žádost nesmí být zjevně právně nepřípustná.

Dispozice se žádostí

- Žadatel může zúžit předmět své žádosti nebo vzít žádost zpět; toto právo nelze uplatnit v době od vydání rozhodnutí správního orgánu prvního stupně do zahájení odvolacího řízení.
- I bez souhlasu správního orgánu.
- POZOR – zpětvzetí žádosti v případě více žadatelů - musí se zpětvzetím souhlasit všichni.

Překážky řízení

- § 48
- Litispendence - zahájení řízení u některého správního orgánu brání tomu, aby o téže věci z téhož důvodu bylo zahájeno řízení u jiného správního orgánu.
- Rei iudicae - přiznat totéž právo nebo uložit tutéž povinnost lze z téhož důvodu téže osobě pouze jednou

Podklady pro vydání rozhodnutí

§ 50

- návrhy účastníků,
- důkazy,
- skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti,
- podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci,
- skutečnosti obecně známé.

Opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí

- opatřuje správní orgán
- jestliže to nemůže ohrozit účel řízení, může na **požádání účastníka** připustit, aby za něj podklady pro vydání rozhodnutí opatřil tento účastník
- správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu
- v řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen **i bez návrhu** zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící **ve prospěch i v neprospěch** toho, komu má být povinnost uložena.

Posuzování podkladů

- Pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy.

Dokazování

- všechny důkazní prostředky, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy
- listiny,
- ohledání,
- svědecká výpověď
- znalecký posudek

Provádění důkazů

- Při ústním jednání.
- O provádění důkazů mimo ústní jednání musí být účastníci včas vyrozuměni, nehrozí-li nebezpečí z prodlení.
- Účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.

Důkaz listinou § 53

- Správní orgán může usnesením uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k provedení důkazu, aby ji předložil.
- Výjimka - Předložení listiny nelze žádat nebo může být odepřeno z důvodů, pro které nesmí být svědek vyslechnut nebo pro které je svědek oprávněn výpověď odepřít.
- Listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány nebo orgány územních samosprávných celků v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštními zákony prohlášeny za veřejné, potvrzují, že jde o prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, potvrzují i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno.
- Ověření pravosti úředních razítek a podpisů na veřejných listinách vydaných orgány cizích států.
- Předložení listiny je v případech a za podmínek stanovených zvláštním zákonem možné nahradit čestným prohlášením účastníka nebo svědeckou výpovědí.
- O provedení důkazu listinou se učiní záznam do spisu.

Důkaz ohledáním § 54

- Vlastník nebo uživatel věci nebo ten, kdo má věc u sebe, je povinen předložit ji správnímu orgánu nebo strpět ohledání věci na místě. Správní orgán o tom vydá usnesení.
- Ohledání nelze provést nebo může být osobou uvedenou v odstavci 1 odepřeno z důvodů, pro které nesmí být svědek vyslechnut nebo pro které je svědek oprávněn výpověď odepřít.
- O ohledání na místě správní orgán vyrozumí též toho, kdo je oprávněn s předmětem ohledání nakládat.
- Správní orgán může k účasti na ohledání přizvat nestranné osoby, aby zajistil jejich přítomnost při provádění důkazu. Tyto osoby nemají práva ani povinnosti účastníků.

Důkaz svědeckou výpovědí § 55

- **Výpověď** - Každý, kdo není účastníkem, je povinen vypovídat jako svědek; musí vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet.
- **Zákaz výslechu svědka** - Svědek nesmí být vyslýchán o utajovaných informacích chráněných zvláštním zákonem, které je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn, a jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn.
- **Odepření výpovědi** - Výpověď může odepřít ten, kdo by jí způsobil sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt.
- **Poučení** - Správní orgán svědka před výslechem poučí o důvodech, pro které nesmí být vyslýchán, o právu odepřít výpověď, o jeho povinnosti vypovídat pravdivě a nic nezamlčet a o právních následcích nepravdivé nebo neúplné výpovědi.

Důkaz znaleckým posudkem § 56

- Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají, a jestliže odborné posouzení skutečností nelze opatřit od jiného správního orgánu, správní orgán usnesením ustanoví znalce. Usnesení se oznamuje pouze znalci. O zamýšleném ustanovení znalce, popřípadě o ustanovení znalce správní orgán vhodným způsobem účastníky vyrozumí. Správní orgán znalci uloží, aby posudek vypracoval písemně a předložil mu jej ve lhůtě, kterou současně určí. Může znalce také vyslechnout.

Předběžná otázka

- Otázka o níž nepřísluší rozhodnout správnímu orgánu, který rozhoduje o věci a o které nebylo dosud pravomocně rozhodnuto.

Postup – předběžná otázka

- správní orgán:
 - a) může dát podnět k zahájení řízení před příslušným správním orgánem nebo jiným orgánem veřejné moci; v případech stanovených zákonem je správní orgán povinen takový podnět dát, nebo
 - b) může vyzvat účastníka, popřípadě jinou osobu, aby podala žádost o zahájení řízení před příslušným správním orgánem nebo jiným orgánem veřejné moci ve lhůtě, kterou správní orgán určí, nebo
 - c) si o ní může učinit úsudek; správní orgán si však nemůže učinit úsudek o tom, zda byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt a kdo za něj odpovídá, ani o otázkách osobního stavu.
- Přerušení řízení
- Vázán rozhodnutím o předběžné otázce

Zajištění účelu a průběhu řízení

- Předvolání
- Předvedení
- Předběžné opatření
- Pořádková pokuta do 50.000,- Kč
- Vykázání z místa konání úkonu

Procesní prostředky regulace správního řízení

- Zastavení řízení
- Přerušování řízení
- Pojetí zastavení a přerušování řízení již odráží potřeby aplikační praxe

Přerušení řízení § 64

- Správní orgán může řízení usnesením přerušit z důvodů uvedených zákonem, např. současně s výzvou k odstranění nedostatků žádosti podle nebo současně s výzvou k zaplacení správního poplatku, apod.

Zastavení řízení § 66 – o žádosti

- **Řízení o žádosti** správní orgán usnesením zastaví, jestliže nastaly důvody uvedené v zákoně, např.
 - žadatel vzal svou žádost zpět; jestliže je žadatelů více, musí se zpětvzetím souhlasit všichni žadatelé;
 - byla podána žádost zjevně právně nepřípustná,
 - žadatel v určené lhůtě neodstranil podstatné vady žádosti, které brání pokračování v řízení,
 - žadatel zemřel nebo zanikl, pokud v řízení nepokračují právní nástupci nebo pokud není více žadatelů, anebo zanikla-li věc nebo právo, kterého se řízení týká; apod.

Zastavení řízení § 66 – z moci úřední

- Řízení vedené z moci úřední správní orgán usnesením zastaví, jestliže zjistí, že u některého správního orgánu již před zahájením tohoto řízení bylo zahájeno řízení v téže věci, nebo jestliže v řízení, ve kterém nemohou pokračovat právní nástupci, odpadl jeho důvod, zejména jestliže účastník zemřel nebo zanikl, anebo zanikla věc nebo právo, jehož se řízení týká. Toto usnesení se pouze poznamená do spisu.

Ústní projednání věci

- § 49 – neveřejné
- Veřejné – zákon, žádost.
- Protokol § 18

Rozhodnutí

- Rozhodnutím správní orgán v určité věci zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá, nebo v zákonem stanovených případech rozhoduje o procesních otázkách.

Rozhodnutí – pokračování

- Rozhodnutí se vyhotovuje v písemné formě. Rozhodnutí se písemně nevyhotovuje, stanoví-li tak zákon.
- Rozhodnutí obsahuje výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků.
- Lhůty pro vydání rozhodnutí § 71.

Usnesení

- Rozhodnutí o procesních otázkách.
- V případech stanovených zákonem.

Právní moc a vykonatelnost

- Nestanoví-li zákon jinak, je v právní moci rozhodnutí, které bylo oznámeno a proti kterému nelze podat odvolání.
- Vykonatelné – to které je možné vymáhat exekučně.

Opatření proti nečinnosti

- Nevydá-li správní orgán rozhodnutí ve věci v zákonné lhůtě, nadřízený správní orgán učiní z moci úřední opatření proti nečinnosti, jakmile se o tom dozví. (převezme, pověří, prodlouží lhůtu)
- Opatření proti nečinnosti učiní nadřízený správní orgán i tehdy, nezahájí-li příslušný správní orgán řízení ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech odůvodňujících zahájení řízení z moci úřední.

Opravné prostředky

- Řádné – proti nepravomocným rozhodnutím (odvolání, rozklad)
- Mimořádné – proti pravomocným rozhodnutím (přezkumné řízení, obnova, nové rozhodnutí)

Odvolání

- Výroková část rozhodnutí
- Lhůta 15 dnů
- Účastník
- Odkladný účinek
- Odůvodněno a počet kopií odvozen do počtu účastníků
- Podává se u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal
- Rozhoduje odvolací orgán (proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze dále odvolat.)

Rozklad

- Proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní úřad, ministr, státní tajemník ministerstva, nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu v prvním stupni, lze podat rozklad.
- O rozkladu rozhoduje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu.

Přezkumné řízení

- V přezkumném řízení správní orgány z moci úřední přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případě, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy.
- Účastník může dát podnět k provedení přezkumného řízení.
- Lhůta - 1 rok od právní moci rozhodnutí ve věci (usnesení o zahájení přezkumného řízení).

Obnova řízení

- na žádost účastníka obnoví, jestliže:
 - vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo
 - bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno,a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.
- Lhůta podání do 3 měsíců ode dne, kdy se o důvodu obnovy řízení dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne právní moci rozhodnutí.

Nové rozhodnutí

- Provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci lze tehdy, jestliže:
 - např. novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta,
 - nebo nové rozhodnutí z vážných důvodů dodatečně stanoví nebo změní dobu platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo lhůtu ke splnění povinnosti nebo dodatečně povolí plnění ve splátkách, popřípadě po částech; zkrácení doby platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo lhůty ke splnění povinnosti je možné pouze tehdy, stanoví-li tuto možnost zákon,
 - rozhodnutí ve věci bylo zrušeno jiným orgánem veřejné moci podle zvláštního zákona, apod.

Exekuce

- Na peněžitě plnění
- Na nepeněžitě plnění
- Exekučním titulem, na jehož základě se vydává exekuční výzva nebo exekuční příkaz, je vykonatelné rozhodnutí, nebo vykonatelný smír.

Exekuce na peněžitá plnění

- Exekučním správním orgánem, který provádí exekuci na peněžitá plnění, je obecný správce daně místně příslušný.

Exekuce na nepeněžitě plnění

- náhradním výkonem v případě zastupitelných plnění,
- přímým vynucením v případě nezastupitelných plnění, zejména vyklizením, odebráním movité věci a předvedením, nebo
- ukládáním donucovacích pokut.

Vyklizení

- Exekuce se provede tak, že oprávněná úřední osoba z vyklizovaného objektu
 - odstraní movité věci patřící povinnému a příslušníkům jeho domácnosti, jakož i movité věci, které sice patří někomu jinému, ale jsou se souhlasem povinného umístěny ve vyklizovaném objektu, a
 - vykáže povinného a všechny, kdo se tam zdržují na základě práva povinného.

Odebrání movité věci

- O odebrání movité věci sepíše oprávněná úřední osoba protokol.

Část čtvrtá správního řádu

- Vyjádření, osvědčení a sdělení
- Jedná se o zkratku pro úkony, které stojí mimo správní řízení
- Podpůrně se použijí i další ustanovení zákona
- Použitelnost např. při záznamech v katastru

Opatření obecné povahy

- Úkony, které nejsou právním předpisem, ani individuálním aktem (je činěn vůči neurčitému počtu osob)
- Nutno zmocnění ve zvláštním zákoně
- Např. stanovení záplavových území

Stížnost na nesprávný úřední postup

- Dotčené osoby mají právo obracet se na správní orgány se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li tento zákon jiný prostředek ochrany.
- Sdělení jak vyřízena – 60 dnů.